

Görögdinnye

Görögdinnye

Citrullus lanatus

Rendszertani besorolás

Ország:	Növények (<i>Plantae</i>)
Törzs:	Zárvatermők (<i>Magnoliophyta</i>)
Osztály:	Kétszikűek (<i>Magnoliopsida</i>)
Rend:	Tökvirágúak (<i>Cucurbitales</i>)
Család:	Kabakosok (<i>Cucurbitaceae</i>)
Nemzetség:	<i>Citrullus</i>
Faj:	<i>Citrullus lanatus</i>

A **görögdinnye** (*Citrullus lanatus*) a kabakosok (*Cucurbitaceae*) családjába tartozó, Afrika déli részéről származó növényfaj, illetve annak gyümölcsének neve.

Görögdinnye (ehető rész) Tápanyagtartalom 100 g-ban

Szénhidrátok	7,55 g	
- Cukrok	6,2 g	
- Rost	0,4 g	
Zsír	0,15 g	
Fehérje	0,61 g	
Tiamin (B1-vitamin)	0,033 mg	3%
Riboflavin (B2-vitamin)	0,021 mg	1%
Niacin (B3-vitamin)	0,178 mg	1%
Pantoténsav (B5-vitamin)	0,221 mg	4%
B6-vitamin	0,045 mg	3%
Folsav (B9-vitamin)	3 µg	1%
C-vitamin	8,1 mg	14%
Kalcium	7 mg	1%
Vas	0,24 mg	2%
Magnézium	10 mg	3%
Foszfor	11 mg	2%
Kálium	112 mg	2%
Cink	0,10 mg	1%

Tartalomjegyzék

Története	2
Tulajdonságai	2
Jellemzése	2
Az éghajlat hatásai	3
A talajigénye	3
A termőterület kiválasztása	3

Története

David Livingstone, a híres Afrika-kutató, úgy írja le a görögdinnyét, hogy a Kalahárisivatagban rengeteg található belőle, úgy gondolják, hogy innen származik, és itt szabadon nő. Nem ismert, hol termesztették először, de a legkorábbi feljegyzett görögdinnyeszüret nagyjából 5000 évvel ezelőtt a dinasztikus Egyiptomban történt, hierogliffával is megörökítették. A növényt gyakran helyezték fáraók sírkamrájába élelemként a túlvilágra.

A 10. században már termesztették Kínában, mely a világ legjelentősebb görögdinnye termesztője ma is. A 13. században mór hódítók hozták be a gyümölcsöt Európába.

Tulajdonságai

Formája gömbölyű vagy hosszúkas, héjának színe sötétzöld vagy világos zöld csíkos, húsának színe piros vagy sárga.

Elsősorban kitűnő íze és cukortartalma miatt kedveljük, mert a benne lévő vitaminok nem jelentősek. Víz tartalma 90-95%, így fogyasztásával a szervezetbe jutó víz a veseműködést előnyösen befolyásolja. Régebben vizelethajtó tulajdonsága miatt gyógynövényként is emlegették.

Jellemzése

Erős, fejlett főgyökere, a sárgadinnyénél erőteljesebb és mélyebbre hatoló gyökérzetének nagy része a talaj felső 20–25 cm-es rétegében helyezkedik el.

Hajtásrendszere a növekedési típustól függően változó. Megkülönböztetünk hosszú, köze-

pes és rövid hajtásokat fejlesztő csoportokat. A hajtást 1 m-ig rövidnek, 1,1–1,5 m között közepesnek, 1,6–2,0 m-ig nagynak, 2,1 m felett igen nagynak mondjuk. Egyegy növényen 3–7 db hajtás is kifejlődhet.

A szár lehet ritkán és sűrűn szőrözött. Az étkezési fajták hajtáscsúcsa kevésbé, a takarmánydinnyéké erősen szőrözött. Erről is megkülönböztethetők.

A kacsok lehetnek elágazás nélküliek, 2–3 irányban elágazódóak.

A levelek 5–10 cm-es levélnyélen ülnek. A levéllemez gyengén vagy erősebben szeldelt, többszörösen tagolt. A levél (a legnagyobb átmérőnél mérve) 12 cm-ig kicsi, 13–18 cm-ig közepes, 19 cm-től nagy. Színe zöld, sötétzöld, ezüstös zöld. A lemez felületét viaszréteg borítja.

A virágok kicsik, zöldessárgák. A három virágtípus: hím, hímnős, nő itt is megtalálható. A termesztett fajták zöme monoikus, andromonoikus virágzáshabitusú. A termős virágok zöme idegenmegtermékenyülő. A termékenyítést méhek és rovarok végzik.

A termés alakja igen változatos, a gömbtől, a megnyúlt gömbtől a megnyúlt hengeres formáig változik. Egy-egy termés tömege 2–15 kg. A héj színe fehéres, világoszöld, középzöld, kékeszöld, feketés zöld lehet. Felülete sima vagy enyhén barázdált, rajzolata lehet csíkozott, márványozott.

A héja 1–2 cm vastag. A hús színe fehér, sárga, citromsárga, sötétebb sárga, világos rózsaszínű, rózsaszínű, piros, vörösvörös. (A fehér és a sárga színűek elsősorban takarmánydinnyék.)

A belső húsos eheto rész a placentából fejlődik, eltérően a sárgadinnyétől, melynek a perikarpium alkotja a terméshúsát.

A magok a perikarpiumban elszórtan helyezkednek el. A mag mérete 0,5–2,0 cm között változik. Színe fehér, krémszínű, barnás, szürke, fekete stb. lehet. Egy-egy növényben 300–600 db mag található. Csírázóképességét 6–8 évig megtartja. Ezer mag tömege: 20–150 g.

Az éghajlat hatásai

Magyarország egész területén megfelelő az éghajlati és talajadottságok a termesztés feltételeinek. Az időjárás elemei közül a fény ugyan elegendő a növény számára, de az elégtelen hőmérséklet veszélyezteti a csírázás és a kelés folyamatát. Kelés után a magas hőmérséklet a szik alatti szár megnyúlásával jár. Később, a hajtásnövekedés, majd a virágzás idején, a növényen jól észlelhető a számára kedvező vagy kedvezőtlen hőmérséklet hatása.

A sok csapadék és az alacsony hőmérséklet késlelteti az érést, ilyenkor a termés héja megvastagszik, színe tompul, íze kevésbé élvezhető. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a dinnyét nem szabad öntözni. Az elégtelen vízellátás szintén terméseszkentő és minőségrontó tényező.

A talajigénye

A talajtípusigényét tekintve a dinnye is a legjobb minőségű, tápanyaggal jól ellátott talajban terem a legjobban. Sajnos hazai gyakorlatunk megítélése e vonatkozásban is eltérő.

A dinnye zömét – sokszor rossz minőségű, szerkezet nélküli – homoktalajokon termesztik, elsősorban a koraiság fokozása végett. A lazább homoktalajoknak a kötött talajokéhoz viszonyított koraiságnövelő hatása közismert. A technológia más elemeinek igénybevitelével viszont a kötött talajon

termesztett dinnye élvez elsőbbséget (például Medgyesegyháza, Vajszló, Sellye)

A termőterület kiválasztása

A görögdinnye termőterületének kijelölésekor is a gyorsan melegedő, szélvédett területeket válasszuk. 4–5 évig ne kerüljön kabakos növény után. Ajánlatos meggyőződni arról is, hogy a dinnyének szánt területen az előző növény termesztéséből nem halmozódott-e fel valamilyen káros hatású gyomirtó szer vagy egyéb kémiai anyag.

A görögdinnye a kombinált szántóföldi vetésforgó növénye. Búza vagy hüvelyes növények után fejlődik legjobban. A gabonaféléktől, repülőgépes növényvédelmet feltételezve, térben távolabb, az uralkodó széliránnyal ellenkező irányban helyezzük el, különben a hormonbázisú szerek használatakor sok-sok nehézség adódik.

Magyarországon termesztett fajtái

Évszázadokkal ezelőtt kialakult a sajátos magyar igény a kiváló minőségű, vékony héjú, vérvörös hússzínű, apró magvú fajták iránt. Sokat vitatott kérdés a termés nagysága. Korábban a nagy termésű fajták (Hevesi, Csányi, Marsowszky stb.) voltak divatosak. Az 1960-as évektől a kisebb terméseket fejlesztő fajtatípusok kerültek előtérbe (Szigetcsépi 51 F1, Hevesi FUTO F1 stb.)

A jelenleg termesztésben lévő fajták választéka általában megfelel a különböző termesztéstechnológiai változatok diktálta igényeknek. Hiányoznak az egészen kis testű (1–2 kg/db), hajtatható fajták.

